

Калюжна Тетяна
провідний науковий співробітник
Інститут педагогічної освіти і
освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України,
старший науковий співробітник,
кандидат філософських наук,
м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ АНДРАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.

У статті автором приділена особлива увага інформаційним технологіям, за допомогою яких андрагогічна компетентність педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти розвивається відповідно до вимог сучасності та принципів андрагогіки, освіти впродовж життя. Автором наголошено, що педагогічний персонал закладів післядипломної педагогічної освіти, розвиваючи андрагогічну компетентність, має володіти навичками гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі, яке відкриває широкі перспективи вдосконалення освітньої діяльності, поглиблення професійності, формування нової системи взаємодії «викладач післядипломної педагогічної освіти – вчитель – учень».

Ключові слова: андрагогічна компетентність; інформаційні технології; розвиток; педагогічний персонал; заклади післядипломної педагогічної освіти.

Розвиток високих технологій знайшов своє відображення у кожній галузі суспільства, також і у закладах післядипломної педагогічної освіти, де впроваджуються інноваційні інформаційні технології, які здатні змінити два аспекти діяльності щодо перепідготовки фахівців: переглянути зміст освіти та методи навчання. З метою введення в дію Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська

школа» на період до 2029 року (НУШ) [1] була створена Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти (наказ МОН України від 15.01.2018 № 36), завданням якої є перепідготовка вчителів нової формації. У даному документі відзначено, що педагоги повинні виконувати в освітньому процесі ролі наставника, фасилітатора, консультанта, менеджера, бути вільними у виборі форм, методів, принципів і технологій під час здійснення освітнього процесу, самостійно й творчо здобувати інформацію. Тому саме педагогічному персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти відведена роль сформувати вміння вчитися впродовж життя, опановувати нові знання з метою адаптації до змін у науці, техніці, освіті, суспільстві [2].

Сьогодні найбільш актуальним стає поява нового визначення – «мобільне навчання», що тісно пов'язане з електронним та дистанційним навчанням. Мобільне навчання є новою освітньою парадигмою SMART-освіти, на основі якої створюється нове навчальне середовище, де слухачі курсів післядипломної педагогічної освіти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та в будь-якому місці, що робить сам процес навчання всеохоплюючим та мотивує до безперервної освіти та навчання протягом усього життя.

Відомі українські науковці Р. Гуревич та М. Кадемія виокремлюють основні принципи SMART-освіти: [3]

1. Використання в освітній програмі актуальної інформації для вирішення навчальних завдань: швидкість і обсяг інформаційного потоку в освіті і будь-якій професійній діяльності стрімко зростає, існуючі навчальні матеріали необхідно доповнювати інформацією, що надходить в режимі реального часу, для підготовки слухачів до вирішення практичних завдань.

2. Організація самостійної пізнавальної, дослідницької, проектної діяльності слухачів. Даний принцип є домінуючим при підготовці та

перепідготовці фахівців до творчого пошуку вирішення поставлених завдань, самостійної інформаційної та дослідницької діяльності.

3. Реалізація навчального процесу в розподіленому середовищі навчання. Освітнє середовище не повинно обмежуватися територією навчального закладу або межами системи дистанційного навчання. Процес навчання повинен бути безперервним.

4. Гнучкі освітні траєкторії, індивідуалізація навчання. Різноманіття освітньої діяльності вимагає надання широких можливостей для слухачів з вивчення освітніх програм і курсів, використання інструментів у навчальному процесі відповідно до їх можливостей, матеріальних та соціальних умов.

Педагогічний персонал закладів післядипломної педагогічної освіти має володіти навичками гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі за допомогою контенту з усього світу – Smart-навчанням, яке відкриває широкі перспективи вдосконалення освітньої діяльності, поглиблення професійності, формування нової системи взаємодії «викладач післядипломної педагогічної освіти – вчитель – учень».

Використання інформаційних технологій ставить нові завдання перед педагогічним персоналом закладів післядипломної педагогічної освіти. Викладач повинен бути не тільки добре обізнаним у своїй професійній галузі, але й знати велику кількість інформації, знань, ресурсів, використовувати різні типи технологій для роботи з педагогами. При цьому інформаційні технології відкривають для педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти нові можливості: ділитися досвідом і ідеями, більше займатися наукою, персоніфікувати курс в залежності від його завдань і компетенцій слухача, економити час, доопрацьовувати вже наявний контент, тобто розвиваються складові андрагогічної компетентності, такі як уміння підтримувати ділові взаємовідносини між дорослими учнями, усвідомлення відповідальності за процес навчання, уміння підсумовувати досягнення

дорослих учнів та ставити подальші цілі, установлення чітко визначених ролей під час навчального процесу та контроль за процесом навчання.

Цікавим і продуктивним у професійній діяльності педагогічного персоналу післядипломної педагогічної освіти є технологія Smart Classroom Suite – програмне забезпечення, що включає інтегрований програмний комплекс, котрий використовується в комп'ютерній аудиторії. Цей комплекс включає програмне забезпечення: для спільного навчання – Smart Notebook, для слухачів – Smart Notebook SE; для управління навчальним процесом – Smart Sync; для проведення інтерактивного опитування – Smart Response. Програмне забезпечення Smart Classroom Suite дозволяє управляти навчальним процесом в аудиторії та поза неї та проводити заняття [7].

Інформаційні технології мають стати найбільш ефективною інноваційною моделлю здійснення освітньої діяльності педагогічним персоналом у закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах глобального інформаційного суспільства. Головною ознакою є система гнучкого навчання в інтерактивному освітньому середовищі, що дозволяє здійснити перенесення частини навчального процесу в електронне середовище.

Використання інформаційних технологій у розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти можливий за умови розвитку компетенцій, які притаманні викладачу вищої школи, таких як:

- менеджерські компетенції, в структуру яких входить: визначення освітніх цілей і планування досягнень, організація своєї професійної діяльності, контроль, комунікація, мистецтво переконання, прийняття рішень, вміння виступати перед аудиторією;

- педагогічні компетенції, які складаються з: володіння різними педагогічними прийомами, технологіями, методами і засобами навчання, творче ставлення до професії, високий інтерес і любов до свого предмету, застосування індивідуального підходу;

- психологічні компетенції, що формують: вміння діагностувати морально-психологічний стан освітнього процесу в великих і малих групах, вміння взаємодіяти з дорослими, володіння прийомами зняття виникаючих напруг в різних групах [11].

До індикаторів зростання розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти, використовуючи засоби інформаційних технологій, можна віднести розвиток гнучких навичок: [12].

- інтегративний підхід у використанні освітніх технологій;
- усвідомлення необхідності реалізації інноваційної поведінки, оптимізм щодо досягнення передбачуваного результату;
- паралельна самоосвіта педагогічного персоналу та слухача;
- вихід із зони дидактичного комфорту;
- збагачення технології концептного аналізу новими прийомами;
- здатність встигати за швидкоплинним світом і зміненими потребами;
- демократичний стиль навчання.

Важливою характеристикою сучасної інноваційної поведінки педагогічного персоналу є технологічна складова розвитку андрагогічної компетентності. На сьогодні активно реалізуються технологія проєктів, досліджень, кейс-технології, технології відкритого простору і розвитку критичного мислення, а також дебати, ІКТ, коучинг та «перевернутий клас» (Flipped Classroom) – це така педагогічна модель, в якій типова подача лекцій і організація домашніх завдань представлені навпаки. Слухачі дивляться вдома короткі відео-лекції, в той час як в класі відводиться час на виконання вправ, обговорення проєктів і дискусії. Відео лекції часто розглядаються як ключовий компонент в перевернутому підході, такі лекції або створюються викладачем і розміщуються в інтернеті, або зберігаються в онлайн-файлообміннику.

Отже, використання інформаційних технологій у розвитку андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів післядипломної педагогічної освіти виступає ключовою ланкою якості надання освітніх послуг, яка визначається змістовним аспектом інноваційно-інформаційного освітнього простору, якісною характеристикою навчальних програм, доцільністю застосовуваних методик навчання, та інших параметрів, які обумовлюють поняття «якість освіти», а пошук шляхів підвищення андрагогічної компетентності педагогічного персоналу, який забезпечує освітній процес в рамках післядипломної педагогічної освіти, залишається надзвичайно важливим напрямом діяльності в теорії і практиці освіти.

Література

1. Типова освітня програма організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти від 15.01.2018 р. № 36. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/01/16/>.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року від 14 грудня 2016 р. № 9. Київ, 2016. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>
3. Гуревич Р., Кадемія М. (2016). Смарт-освіта – нова парадигма сучасної системи освіти. Теорія і практика управління соціальними системами. № 4. - С. 71-78. - URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2016_4_9.
4. Smart технології в освіті. 2020. - URL: <https://sites.google.com/site/smarttehnologiie/interaktivni-tehnologiie-v-osviti>
5. Абдрахманова Б. (2020). Смарт-технологии в образовании. URL: <http://www.zkoipk.kz/b2/369-conf.html>
6. Криворучко О., Костюк М. (2018). Персоналізація навчання як основа SMART-. Smart-освіта: ресурси та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (7 грудня 2018 р.) тези доповідей. Київ. нац. торг.-екон. ун-т., – 252 с.

7. Розумна освіта для розумного суспільства. [Електронний ресурс]. URL: <http://smarteducatoin.blogspot.com/2016/06/smart-education.html>
8. FitzGerald E. et al. Dimensions of personalisation in technology-enhanced learning: A framework and implications for design //British Journal of Educational Technology. 2018. Vol. 49. №. 1. P. 165–181.
9. Nel C. Learning style and good language learners. C. Griffiths (Ed.), Lessons from good language learners. Cambridge : Cambridge University Press, 2008. P. 49–61.
10. Рашевська Н., Ткачук В. (2012). Технології мобільного навчання. Педагогіка вищої та середньої школи. Вип. 35. – С. 295 -301.
11. Хатунцева С. (2018). Теоретичні і методичні засади формування у майбутніх учителів готовності до самовдосконалення у процесі індивідуалізації професійної підготовки. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Бердянськ. URL: [http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/dis%201.%D0%A4%D0%86%D0%9B%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%20%D0%A5%D0%B0%D1%82%D1%83%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1.%D0%9C%20\(2\).pdf](http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/dis%201.%D0%A4%D0%86%D0%9B%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%20%D0%A5%D0%B0%D1%82%D1%83%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1.%D0%9C%20(2).pdf)
12. Александрова О. (2016). Педагогическая андрагогика (электронный ресурс) URL: <https://multiurok.ru/files/piedagoghichieskaia-andraghoghika.html>